

merus primæ partis diei cum illo secundæ partis comparetur.

5° Eadem comparatio inter hebdomadam et hebdomadam, inter mensem et mensem fiat.

Hæ comparationes fieri debent, ut gratias Deo agamus si profecimus, veniam si defecimus. Hujusmodi attentio et diligentia paullatim volitum defectum delebit, quo deleto, de alio idem examen institui potest, vel de exercitio oppositæ virtutis, cujus actus, ut planum est, multiplicandi in dies non minuendi.

6. *Necesse est ut Christi unice simus.* — Hi conatus et industriæ plurimum conferunt ad veterem hominem cum vitiis et actibus suis exuendum. Qui vero et firmo voluntatis proposito vitam interiorem consequi volunt multum adlaborant, ut omnes, si fieri potest depravatæ naturæ affectiones expellant, omnesque concupiscentias penitus comprimant. Nam præ mente habeamus et meminerimus Christum Deum zelotypum esse, ac prorsus nolle ut amorem nostrum inter se et res quascumque dividamus, integros enim et totos nos possidere cupit: « Nemo potest, inquit, duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit et alterum diliget: aut unum sustinebit, et alterum contemnet (1). » De quo notandum sane est non dici a Chri-

(1) Matth. vi, 24.

sto. « Nemo potest duobus dominis *famulari, sed servire,* » famulatus namque usum significat rerum temporalium, quas licet possidere; servitus autem est penitus addici, atque ex corde et affectu domino uniri; quod maxime fieri non potest, ubi duo domini oppositi sint, adversi atque in contraria tendant. Jam Christus dominus est qui cœlestia amat et despicit terrestria; dum vetus homo, sive mundus et caro, vitiis et concupiscentiis terrestribus enutritur, ac cœlestia, quæ non videntur, despicit: oportet ergo aut omnia quæ vetus homo amat despiciere et odio habere, ut quæ Christi sunt amemus et ei uniamur; aut his contraria agere; nequit enim homo, juxta Christi doctrinam, cœlestia simul et terrestria diligere.

7. *Bellum concupiscentiis indicendum.* — Hinc sequitur inordinatum affectum voluntarium erga res et carnis mundi que concupiscentias penitus extinguendum; non autem carnis luctam adversus spiritum, cum in manu nostra non sit, amputandam; sed ita paullatim comprimendam ac refrenandam, ut pene non sentiamus vel facile in ea vincamus, aut saltem concupiscentias ita cogamus, ut ad externos actus etiam involuntarios, nobis invitis, non impellant. Expurgandum est vetus fermentum, ut simus azymi in Christo; nihil carni, mundo, con-

cupiscentiis concedendum, non modo quod illicitum est, sed quod, quamvis liceat, non tamen iis deceat, qui spiritualia et cœlestia sectantur, nisi prorsus necessarium sit.

8. Et ut exemplum aliquod ex divitiis sumamus atque ex corporis commodis, videre est quomodo de his S. Paulus loquitur: « Tempus breve est, inquit, reliquum est... ut et qui flent tamquam non flentes (sint), et qui gaudent tamquam non gaudentes: et qui emunt tamquam non possidentes: et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi (1). » Et alibi: « Nihil intulimus in hunc mundum: haud dubium quod nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta et quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri incidunt in tentationem et in laqueum diaboli... Radix enim omnium malorum cupiditas est (2). » Geramus ergo nos circa mundi et corporis bona quasi nihil habeamus: hinc fiet ut tristitia non deprimamur si ea amittamus, neque cupiditate ardeamus ut adipiscamur. Aurea est hæc indifferentia, quæ in Exercitiis spiritualibus suadetur.

9. *Pugnandum contra amorem proprium.* — Sed præcipue plurimis vulnerandus est ictibus nostrimetipsius amor, qui ex natura procedens et ceterum rationi le-

(1) I. Cor. vii 29, 31.

(2) I. ad Tim. vi. 7-10.

gique Dei consentaneus, ita tamen nos afficit et decipit, ut ad inordinata frequentissime impellat. Hic superbe de nobis sentire et alios despiciere docet, nostra commoda quærere, etiam cum aliorum incommodo, nihil ferre quod pungat, et quod alios conterit adamare; hic ex mille undique quæsitis rationibus efficit, ut a communibus regulis dispensationem quæramus, quo libertate nostra et commoditate melius fruamur, hic tristes nos reddit, invidos, impatientes, morosos, molestos, sine affectu et gratitudine erga alios, aut etiam lætitia et hilaritate parum decenti et ordinata nos elevat. Pugna est continua, inter naturam et gratiam, vitam terrestrem et cœlestem ferenda, quam in rerum adjunctis bene dignoscere oportet, ut non secundum naturam judicemus, velimus, loquamur, agamus, sed secundum gratiæ inspirationes et lumina (1).

10. *Tres naturæ et amoris proprii tendentiæ.* — Tres præsertim naturæ et amoris proprii tendentiæ vincendæ: commoditatum amor, æstimationis et honoris proprii atque independentiæ. Hæc sunt quæ mundus semper prosequutus est et adamavit; hæc tamen cor sauciant et obstacula sunt ad Dei amorem concipiendum; hæc lentos et negligentes in Dei servitio homines reddunt, quia ad exteriora rapiunt et mentem et animum,

(1) V. Imit. Chr. t. 3, c. 54.

molles nos efficiunt et nostræ vanitatis plenos, quamquam veri boni Deique vacuos. Ut vero efficax sit lucta necesse prorsus est:

1° Ut sit *prompta* juxta illud: « Principiis obsta, sero medicina paratur — Cum mala per longas invaluere moras. »

2° *Generosa et strenua*, ne parvis vel magnis difficultatibus obruamur, ne statim animo dejiciamur, si victoriam brevi tempore referre nequimus, si aliquid ferendum, si ferventi affectioni renunciandum sit.

3° *Perseverans*, perseveranti enim in finem usque præmium promittitur: ne ergo putemus nihil egisse, ubi post longam luctam adhuc fervidas ejusmodi propensiones sentiamus, dummodo externos inordinatos vitaverimus actus, atque internos motus comprimere noverimus. Aliquando enim fit, ut nunquam perfecte, permittente Deo, de iis triumphum agamus; vult enim Deus nos humiles esse, ideo constanter luctam retinet, quæ deprimat et superbiam conterit. At non omnes simul pravas propensiones aggrediamur: « Divide et impera, » ait proverbium: virgarum fasciculus singillatim frangitur. Constanter volenti vires Christus addit, ut denique integram victoriam referat.

III.

De via illuminativa quæ interiori vitæ in Christo agendæ addicit.

1. Per viam purgativam disponimur, via vero illuminativa in Christi vitam interiorem ingredimur, ipsi jungimur, eumque in omnibus sequimur, juxta spiritum ejus agimus, ejusque imitamur virtutes, scilicet in nobis nostrisque actibus vitam ejus exprimimus, qua paullatim induimur. Etenim viæ illuminativæ scopus est Christo cognitione, imitatione et amore accedere: Cognitiono primas tenet, ut magni ejus personam, vitam, actiones, virtutesque faciamus quo voluntas ad eum sequendum inflammetur, nihilque sit quod eam impediat, cum omnibus creatis rebus Christum præfert, quæ nec pacem nec solatium ullum afferre possunt. Qui Christum imitantur proprie in eo interiorius vivunt quia ejus vitam suam faciunt, et quod ipse egit eodemque modo accurate agunt; quia cogitant, optant et volunt, quod ipse cogitavit, optavit et voluit eodemque plane modo, prout infirmæ nostræ naturæ nobilissimum hunc finem attingere liceat. Ex quibus amor sequitur, similes enim se amant et amor operum similitudine et vitæ conjunctione succrescit. Utinam nos sa-

cerdotes Christi perfectissime hac vita interiori frui possimus, ut de nobis dici possit: en quomodo Christus agebat dum nobiscum viveret?

§ I.

De Christi cognitione.

2. Imprimis intendamus animum, ut Christum Scripturarum sacrarum studio, attentione et meditatione cognoscamus; scrutemur ejus personam, vitam, doctrinam et præcepta; præ oculis diligenter ejus exempla habeamus: perspiciamus quæ ejus fuerint cogitata et judicia, quæ cordis desideria qui animi motus, quæ verba, quæ opera; nihil omittamus quæ juvare nos possunt, ut plenam tanti ducis, tantique exemplaris notitiam habeamus. Investigemus primo Christi Jesu incarnationem, quæ ejus origo sit « Qui non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo... qui in forma Dei erat... qui in principio erat Verbum... Deus de Deo, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, genitus non factus, consubstantialis Patri, per quem omnia facta sunt. Deinde cogitemus qua ratione Verbum hoc caro factum est... exinanivit semetipsum formam servi accipiens, in similitudinem hominum factum et habitu inventum ut homo. Intelligamus, si fieri potest, hanc tantam Verbi humili-

tatem, cui, juxta S. Gregorium, nullum est comparandum prodigium; majus enim omni comparatione prodigium est Verbum hoc infinitum ac æternum humanitati, quæ nihil est, se conjunxisse, quam e nihilo rerum universitatem omnem ad existentiam vocasse. Porro perspiciamus ex obedientia erga Patrem id egisse et ex nostri amore, quem nullo modo merebamur. Perscrutemur adhuc ad quantam nobilitatem dignitatemque humanam naturam ex hac incarnatione evexerit, quot quantisque nos cumulaverit bonis etc.

3. Eodem studio ac de incarnatione dictum est, oculos in ejus nativitate sanctissimam convertamus, quæ mysteria multa et exempla continet virtutum omnium, quorum exercitium nobis potius quam ipsi necessarium omnino est. Simili ratione de aliis ejus vitæ mysteriis et exemplis dicendum est, quæ in singulis actibus suæ vitæ vel privatæ vel publicæ præbuit. Studeamus præsertim, ut bene intelligamus, Eucharistiæ et Redemptionis mysteriis — quomodo hæc paraverit executioni mandaverit, perfecerit — cujus gratia hæc egerit — qui fuerint vel sint eorum effectus, sive in unoquoque nostrum, sive in universa hominum multitudine. Videamus quid boni et magni in nostrum emolumentum factum fuerit per sacramentorum et Ecclesiæ institutionem;

quid adhuc Christus agat providentia sua, qua omnia gubernat et nobis adest omnibus diebus etc. Evolvamus et singillatim sublimem ejus doctrinam et legem consideremus, maxime quam in capite quinto sui evangelii S. Matthæus exposuit. Christus lex charitatis, lex et doctrina omnibus quibuscumque philosophorum dogmatibus in immensum superior; verba Christi divina sunt et vitæ æternæ thesauros continent: « Domine, quo ibimus? verba vitæ æternæ habes (1). » Quid autem de exemplis dicam, quibus infirmitati humanæ, quæ postea docuit monstravit, quæque a nobis agenda sunt ut salvemur et sancti fiamus? Quæ Christus egit, etiam quæ a morum doctrina nimis remota videntur, si bene intelligamus, morum doctrinam, præcepta et exempla continent.

§ II.

De Christi imitatione.

4. Verum Christi cognitio sterilis esse et theoretica non debet, finem enim unionem cum eo in vita interiori habet, quod ex iis quæ Christus egit deducere oportet quid nos agamus, et cenari ut similes ei simus. Igitur Christi imitatio supremus est cognitionis hujus scopus, ideo 33 annis Christus

(1) Joan. vi, 69.

egit et docuit, ut se nobis præberet exemplum; hoc palam audientibus se repetitis sermonibus proposuit et in mentem revocavit; hoc ejus Apostoli bene intelligentes sæpissime in suis scriptis inculcant nobis et suadent; hæc est christiana vita, Christum sequi et in omnibus imitari. Etenim cum Christus Patris sui voluntati obtemperans, ut infinitam ei gloriam tribueret, sese ad hæc infima humiliaverit et fere in nihilum se redegerit; voluit Pater ut eadem ei redderetur gloria, idemque ab omnibus honor; voluit ut Christus omnium principium et finis esset, in eo omnia conficerentur, quæ ad hominum prædestinationem et salutem spectant; ut ipse Alpha esset et Omega, principium et finis, sicut omnium prædestinatorum caput est, ita omnium eorum quæ ad æternam vitam conferunt, exemplar esset et norma.

5. Quapropter omnia Christus egit, ut suo divino exemplo sanctas nostras omnes actiones redderet: ipse omnis humanæ ætatis inde a pueritia exemplar se præbuit; ipse vitam privatam et publicam egit, humilis fuit operarius et magnus apostolus, infirmus puer et potens in opere et sermone, opprobrium hominum et abjectio plebis atque universorum rex, loquens et agens tamquam potestatem habens, cui omnia subiciebantur; ipse manducavit, bibit, laboravit, ora-

vit, pœnitentiam egit, tentationem a dæmone subiit, cum omnibus conversatus est, nuptiis etiam adfuit, nec dedignatus est conviviiis præsens esse: in templo, in synagogis, in publicis plateis sermones populo habuit, omnia tulit « per omnia fratribus similatus ut misericors fieret (1). » Hæc certe Dominus tam multiplicia et tam diversa egit, ut nos suo edoceret exemplo, ut in vitæ nostræ difficultatibus et adversitatibus animam adderet, ut omnia nostra officia, conditiones et status, necnon multiplices variasque actiones suis copularet, suo spiritu sanctificaret, Patri offerret, nobilioresque redderet. Adlaboremus ergo, ut in his omnibus, quicquid præferant, Christum quæramus, juxta ejus intentionem et suo ducti spiritu agamus, ut gloria Redemptori, Capiti et Duci nostro jugiter habeatur. Hæc Christi voluntas est: vult enim per nos membra ejus Patri suo gloriam reddere; vult idem ipse in nobis et in omnibus nostris actibus honorem recipere; vult denique ut quicquid agamus ad salutem nostram conferat: quicquid enim in Christo et per Christum agimus sanctum est, quia sanctitati ac ejus divinitati jungitur, ex quibus vitam et vim suam recipit.

6. Hanc doctrinam Apostolus brevibus insinuare conatur cum ait: « Sive mandu-

(1) Ad Hebr. II, 17.

catis, sive bibitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite (1). » Quæ ulla Deo gloria esse potest, quæ Jesu Christi gloria non sit? quæ vero gloria Christi nisi sanctitas nostra? unde denique hæc nisi ex vita Christi, ex ejus spiritu, ex operibus quæ ipse egit, quæque nos in ipso et per ipsum agamus? Ita « per ipsum et cum ipso, et in ipso est Deo Patri omnipotenti, in unitate Spiritus sancti omnis honor et gloria (2). » Quapropter summo mane, statim ac e somno excutitur, ponat presbyter præ oculis actiones suas omnes, cogitationes, verba et quæ ipsi ferenda advenient, eaque Christo Jesu offerat, oret ut suo spiritu vivificet, atque juxta suas intentiones dirigat, suoque agendi modo perficiat. Interdiu vero cor suum et mentem ad Redemptorem hominum elevant, postulet auxilium, et ut juxta suum spiritum agere eum sinat, denique ad naturæ infirmitatem vincendam, ad naturalem pigritiam reprimendam, ad carnis ac dæmonis aggressus superandos gratiæ robur petat, ut Christi semper sit et ejus vita sine interruptione vivat.

7. Præstat tamen aliqua enumerare, quorum specialia, nobis maxime presbyteris, Christus reliquit exempla, et quorum exercitium vitæ interiori in Christo agendæ necessarium arbitramur. Hæc sunt imprimis

(1) I. Cor. x, 31.

(2) In can. Missæ.

humilitas et mansuetudo; amor paupertatis cum sincera saltem affectus renuntiatione omnibus quæ possidentur vel possideri unquam possunt; amor perfectissimæ mentis, cordis et corporis, puritatis; obedientia absoluta iis qui præsumt, gloriæ Dei et salutis animarum ardentissimus zelus. De his singillatim alibi theoretice egimus: sed si quis revera in Christo vivere velit, in actibus ejus et vita dignoscat, ut videat qua peculiari ratione omnes ejusmodi exercuerit virtutes, et eas facto imitetur. Ne pudeat Cor sanctissimum Jesu appetere, in illud mente et animo ingredi, atque ex eo thesauros haurire sanctitatis: ibi est sacerdotum speculum, si perfici velint, ibi refugium, ibi robur et virtus, qua apti ad sua ministeria exercenda et sancti omnimoda perfectione fiant.

§ III.

De Christi amore.

8. Cognitionis finis proximus imitatio, ultimus autem amor est: cum enim intelligentia aliquid novit verum, pulcrum, bonum, voluntas non potest quin amet. Quid Christo verius, qui veritas ipsa est? quid pulchrius, qui pulchritudo est tam antiqua quam nova? quid melius, qui bonitas est et bona omnia confert? Imitatio et amor Christi adeo sunt inter se relativa, ut una alterum gignat et

ab altero perficiatur; cognoscendo et imitando Christum amamus, amando in imitatione perficimur: amor nempe hoc habet, ut amantem in objectum amatum transformet, atque magis ei similem efficiat ac ardore succrescit.

9. Christus Jesus amore dignissimus est, sive in se sive relate ad nos consideremus. In ipso est divinitas et humanitas, utraque ardentissimo amore digna, cum præter ea nihil pretio æstimabile haberi usquam queat. Audiatur D. Paulus, qui Christi excellentiam magnifice describit:

« Novissime Deus, inquit, locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem universorum, per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor gloriæ, et figura substantiæ ejus, portansque omnia verbo virtutis suæ, purificationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram majestatis in excelsis; tanto melior angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum: Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium? Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes angeli Dei... Ad Filium autem dicit: Thronus tuus, Deus, in seculum seculi: virga æquitatis, virga regni tui. Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus

tuis oleo exultationis præ participibus tuis. Et: Tu in principio, Domine, terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt cæli. Ipsi peribunt, tu autem permanebis, et omnes ut vestimentum veterascent: et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur: tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Ad quem autem Angelorum dixit aliquando: Sede a dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum (1)? »

10. En Christum, quem Pater ipse Deus honorat et honorari ab omnibus etiam angelis mandat. Ejus autem humanitas nihil sublimius aut excellentius post Deum inter creatas res habet, aut unquam fortasse habere potest. Nam hypostatice divinitati unitur, cujus « omnis plenitudo in ipsa inhabitat corporaliter (2); » in ea « sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi (3), » necnon et thesaurus gratiæ, vitæ et virtutis. Christus homo « speciosus forma est præ filiis hominum — dilectus, candidus et rubicundus — comæ capitis ejus sicut purpura regis vincta canalibus (4); » — « Diffusa est gratia in labiis ejus, propterea ei Deus benedixit in æternum (5). » — « Ipse princeps est patris, præ omnibus amabilis et man-

(1) Ad Hebr. 1.

(3) Ad Coloss. II, 3.

(5) Psalm. XLIV, 3.

(2) Ad Coloss. II, 9.

(4) Cant. v, 10; VII, 5.

suetus, non clamat, nec accipit personam, nec auditur vox ejus foris. Calamum quasatum non conterit, et linum fumigans non extinguit. Non est tristis neque turbulentus (1) » — « pertransit benefaciendo et sanando omnes (2); » quia miseretur malis omnium nostrum: ideo sequuntur eum turbæ multæ, et triduo in deserto, quin cibum sumant, pendent de ore ejus.

11. Quod si Christum Jesum relate ad nos consideremus, nihil est quod ad amorem erga eum nos non impellat. Jam de hac re multa alibi diximus. Satis sit hîc in mentem revocare Christum patrem nostrum esse, fratrem et amicum; ab ipso naturam humanam deificam redditam, nosque omnium suorum bonorum heredes factos. Quis noverit quo amore nos diligat, quoniam ex dilectione tradidit semetipsum pro nobis; Patrem suum æternum nobis in patrem dedit; Spiritum suum sanctum in bonum nostrum misit, ut nobiscum maneret ac doceret omnia; corpus suum et sanguinem in cibum et potum fidelibus suis amicis reliquit; nec Matrem suam sanctissimam sibi retinuit, quin nobis in matrem dulcissimam daret; denique in cælum ascendit, ut regnum suum nobis ipsis pararet atque pro nobis jugiter apud Patrem suum oraret. Quid porro? Christus est nobis via, veritas et

(1) Isa. XLII, 2-4.

(2) Act. Apost. x, 38.

vita, nemo nisi per eum ad Deum Patrem accedit; ipse est gratiarum vitæque nostræ sanctæ principium et auctor, quia nobiscum perpetuo vivit, nobisque in omnibus adest. « Nos ergo diligamus eum, quia ipse prior dilexit nos: at non diligamus verbo neque lingua sed opere et veritate (1); » ita enim dilexit nos et diligit. Si ergo eum vere diligimus, mandata ejus servemus; in eo maneamus, ut ipse nobiscum manet; opera ejus faciamus, hoc enim ipse optat a nobis, ut vere filii Dei simus et vita Dei vivamus.

IV.

*Sequitur de via illuminativa
relate ad sacrificium.*

1. *De Jesu Christi sacrificio.* — Via illuminativa aliquid perfectius exhibet, de quo hactenus arte sermonem non fecimus, quod speciali ratione pertractandum arbitrati sumus. Si totam Christi vitam uno intuitu conspiciamus, videre est a primo instanti ad extremum usque suspirium perfectum fuisse holocaustum, de quo moriens inquit: « Consummatum est: et inclinato capite emisit spiritum. » Ideo legimus: « Tota vita Christi crux fuit et martyrium. » Statim ac ejus anima sanctissimo corpori ac divinitati

(1) I. Joan. iv, 10; iii, 18.

copulata fuit, hæc ipsi revelavit quidquid ignominiarum, paupertatis ac dolorum lactura esset, ut Deum Patrem honore summo et condigno prosequeretur, hominesque criminibus oppressos liberos redderet. Hæc Christus vidit et consideravit; libera ei data est optio hujus sacrificii acceptandi nec ne; primaque hæc ex sancta sua voluntate vox erupit: « Hostiam et oblationem noluisti: corpus autem aptasti mihi... Tunc dixi: ecce venio: in capite libri scriptum est de me: ut faciam, Deus, voluntatem tuam (1). » Quæ autem sit hæc Dei voluntas, Apostolus paulo inferius explicat, cum inquit: « In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel (2). »

2. *Quod constanter obtulit.* — Hanc voluntatem constanter adimplevit Christus, ut dicere potuerit: « Meus cibus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me, ut perficiam opus ejus (3). » In tota Christi vita nullibi deest paupertas, ignominia vel dolor aut omnia hæc simul. Antequam nasceretur ignominiose rejicitur a suis: « In propria venit et sui eum non receperunt (4). » Quare cogitur nasci paupere, humili et abjecto loco, omnibus destitutus, frigori et intemperiei noctis expositus; ejus Mater pauper est, pauper item nutritius. Vix natus erat

(1) Ad Hebr. x, 5-7.

(2) Joan. iv, 34.

(3) Ibid. 10.

(4) Joan. i. 11